

DOI: [10.32702/2307-2105-2018.11.66](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.11.66)

УДК 336.6

*Н. І. Шевченко,
к. н. з держ. упр., доцент кафедри фінансів суб'єктів господарювання та страхування
Т. А.Костенко,
студентка, Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро
В. В.Стоколюк,
студентка, Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСІВ ТОВАРИСТВ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ І ТОВАРИСТВ З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

*N. Shevchenko
PhD in State Management,
Assistant Professor of the Department of Finance of Business and Insurance
T. Kostenko
student, University of Customs and Finance, Dnipro
V. Stokolyuk
student, University of Customs and Finance, Dnipro*

FEATURES OF THE ORGANIZATION OF FINANCES SOCIETIES WITH LIMITED RESPONSIBILITY AND SOCIETIES WITH EXTRAORDINARY RESPONSIBILITY

В статті наведено визначення термінам «товариство з обмеженою відповідальністю» та «товариство з додатковою відповідальністю». Розглянуто особливості організації фінансів господарських товариств – з обмеженою та додатковою відповідальністю у світлі суттєвих змін цивільного законодавства 2018 р. щодо корпоративного права. Пункти законопроекту стосуються обох видів товариств. Але, як і раніше, різниця між товариством з обмеженою відповідальністю та товариством із додатковою полягає в тому, що учасники ТДВ солідарно несуть додаткову (субсидіарну) відповідальність своїм майном у розмірі, однаково кратному вартості їхніх вкладів. Учасники ТОВ, як і раніше, відповідатимуть тільки в межах своїх вкладів. Було проаналізовано зміну динаміки та структури чисельності організаційно-правових форм в Україні за період 2013-2018 рр.. Наведенні приклади змін в системі корпоративного управління та їх наслідки. Знайдено плюси та мінуси у впровадженні закону «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» та зміни в Законі України «Про господарські товариства». За старими вимогам Закону «Про господарські товариства» у статуті прописували розмір статутного капіталу й перелік учасників товариства. Новий закон скасував ці пункти. На конкретних прикладах означено обмеження, щодо розміру статутного капіталу певних видів товариств з обмеженою відповідальністю: торговців цінними паперами, фондових бірж, туроператорів, інформагентств, операторів державних лотерей, компаній з управління активами. Дано характеристику новим положенням, що внесено новим законодавчим актам стосовно корпоративного договору. З метою реалізації поняття та інституту

корпоративного договору, введено поняття та законодавчо передбачається можливість наділення довіреності новим статусом «безвікличності». Саме тому рекомендуємо при приведенні статуту у відповідність до вимог нового профільного закону приділити особливу увагу питанню порядку збільшення статутного капіталу та розглянути строки для внесення учасниками вкладів при створенні ТОВ. Означено особливості законодавства щодо порядку, строків та способів збільшення та зменшення статутного капіталу товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю. Дано характеристику новацій щодо виходу учасників із ТОВ, розглянуто процедуру спадкування частки учасника.

The article defines the terms "limited liability company" and "subsidiary liability company". The peculiarities of organization of the finance of business associations are considered with limited and additional responsibility in the light of significant changes in civil law in 2018 in relation to corporate law. The points of the bill concern both types of societies. But still, the difference between a limited liability company and a further is that participants have jointly ALC additional (subsidiary) with its property in an amount equal times the value of their contributions. Member Ltd, continue to meet only within their contributions were analyzed changing dynamics and structure of the number of legal forms in Ukraine for the period 2013-2018 years .. The example below changes in corporate governance and their consequences. The pros and cons of implementing the Law "On Limited Liability Companies" and amendments to the Law of Ukraine "On Business Associations" were found. According to the old requirements of the Law "On Business Associations", the size of the authorized capital and the list of participants of the partnership were registered in the charter. The new law abolished these paragraphs. In specific examples are defined restrictions on the share capital of certain types of limited vidpovdalnistyu, securities traders, stock exchanges, tour operators, agencies, operators of state lotteries, asset management companies. The description of the new provisions introduced by the new legislative acts concerning the corporate agreement is given. In order to realize the concept and the institution of a corporate contract, the concept is introduced and the law provides for the possibility of granting a power of attorney with the new status of "no-one". That is why we recommend that when bringing the charter into compliance with the requirements of the new core law, pay special attention to the issue of the order of increase of the authorized capital and to consider the deadlines for the contributions of participants during the creation of the LLC. The peculiarities of legislation concerning the procedure, terms and ways of increasing and reducing the authorized capital of limited liability companies are specified. The description of innovations concerning the withdrawal of participants from LLC is given, the procedure of inheritance of the participant's share is considered.

Ключові слова: товариство з обмеженою відповідальністю; товариство з додатковою відповідальністю; корпоративний договір; організаційно-правова форма господарювання; безвідклична довіреність.

Keywords: the limited liability company; company with additional liability; corporate contracts; legal form of management; an irrevocable power of attorney.

Постановка проблеми. Законодавство України у сфері господарського права, незважаючи на тривалий період розвитку, наразі вважається застарілим та потребує впровадження змін, які відбулись в даному році, однак, вони викликали значні протиріччя та нові застереження для бізнесу, який частіше обирає такі поширені організаційно-правові форми господарювання, як товариства з обмеженою і додатковою відповідальністю.

Варто відзначити, що закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», як спеціальний, не надає визначень понять як товариство з обмеженою відповідальністю і товариства з додатковою відповідальністю, що потребує додаткових звернень до Цивільного Кодекса України (далі ЦКУ).

Нові вимоги внесених змін до законів мають не лише зменшити ризики рейдерських захоплень бізнесу, але й вносити прозорість в організацію фінансів таких товариств, що й зумовлює провідні аспекти обраної тематики статті.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження та публікації таких авторів, Смітюх А.В., Яворська О.С., Пічко Р. та ін. щодо організації фінансів господарських товариств – з обмеженою та додатковою відповідальністю умовно можна поділити на такі напрямки, як:

- вимоги та специфіка законодавства з формування статутного фонду;
- внесення змін до статутного фонду;
- управління майном товариства;
- інших питань з корпоративного права.

Значний обсяг юридичної аналітики (Алфєєв Д., Вангородська Г., Гарагонич О., Кірічек О., Павленко Д., Суткович М. та ін.) щодо реформування корпоративних відносин з'явився упродовж 2018 р., коли були внесені революційні зміни до Закону України «Про господарські товариства».

Однак, сучасні автори, переважно аналізують дані питання торкаючись юридичних вимог господарсько-цивільного права щодо діяльності товариств – з обмеженою та додатковою відповідальністю стосовно статутної документації, прийняття-виходу учасників, поділу майна тощо, не виділяючи особливості руху фінансів розглядаємих організаційно-правових форм ведення бізнесу, що потребує подальших досліджень.

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми. Оновлене цивільно-господарське законодавство для організаційно-правових форм: товариств з обмеженою і додатковою відповідальністю не містить чітко окреслених особливостей побудови фінансів при створенні, веденні та ліквідації бізнесу, що зумовлено вимогами відповідних кодексів та профільного закону, пов'язаних між собою, але розкриваючи детально одне одного в складнощах управління корпоративним правом.

Постановка завдання. Мета статті – дослідити особливості організації фінансів господарських товариств – з обмеженою та додатковою відповідальністю, які зазнали змін у 2018 р. та будуть в повній мірі впроваджені з 2019 р., а також узагальнити проблематику господарських відносин та сформувані шляхи їх розв'язання.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, організаційно-правова форма господарювання щодо ТОВ, ТДВ та інших товариств визначається ЦКУ [1], положення якого визначають особливості фінансів суб'єктів господарювання.

Ч.3 та 4 ст. 80 Господарського Кодексу України (далі ГКУ) встановлює визначення терміну «товариство з обмеженою відповідальністю» та «товариство з додатковою відповідальністю». Так, «товариством з обмеженою відповідальністю є господарське товариство, що має статутний капітал, поділений на частки, розмір яких визначається установчими документами, і несе відповідальність за своїми зобов'язаннями тільки своїм майном»[2]. За ГКУ, «товариством з додатковою відповідальністю є господарське товариство, статутний капітал якого поділений на частки визначених установчими документами розмірів і яке несе відповідальність за своїми зобов'язаннями власним майном, а в разі його недостатності учасники цього товариства несуть додаткову солідарну відповідальність у визначеному установчими документами однаково кратному розмірі до вкладу кожного з учасників» [2].

На організацію фінансів господарського товариства впливають два фактори:

- організаційно-правова форма господарювання;
- техніко-економічні особливості обраної економічної діяльності.

Проаналізуємо зміну динаміки та структури чисельності організаційно-правових форм в Україні за період 01.01.2013-01.01.2018 рр. згідно даних табл. 1.

Таблиця 1.

Динаміка та структура чисельності організаційно-правових форм в Україні за період 2013-2018 рр.

Організаційно-правова форма	На початок року					Середньорічне значення	Зміна 2018 – 2013
	01.01.2013	01.01.2015	01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018		
Усього юридичних осіб	1341781	1331230	1121347	1185071	1235024	1242891	-106757
у т.ч.:							
ТДВ	1539	1589	1336	1392	1453	1462	-86
ТОВ	488781	519607	488205	532401	576554	521110	87773
акціонерні товариства	25531	23110	15571	15206	14710	18826	-10821
приватні підприємства	280073	259772	201788	202352	200295	228856	-79778
Інші	545857	527152	414447	433720	442012	472638	-103845
Структура, %	100	100	100	100	100	100	-
ТДВ	0,115	0,119	0,119	0,117	0,118	0,118	0,003
ТОВ	36,428	39,032	43,537	44,926	46,684	42,121	10,256
акціонерні товариства	1,903	1,736	1,389	1,283	1,191	1,500	-0,712

приватні підприємства	20,873	19,514	17,995	17,075	16,218	18,335	-4,655
Інші	40,682	39,599	36,960	36,599	35,790	37,926	-4,892

Джерело: Державна служба статистики України [12]

За даними табл. 1, зменшення загальної чисельності юридичних осіб з 2013 р. до 2018 р. на 8% також супроводжувалось скороченням чисельності ТДВ – з 1539 одиниць на початок аналізованого періоду до 1453 одиниць на кінець досліджуваного інтервалу або на 5,6%. Хоча структурна частка ТДВ в загальній кількості суб'єктів господарювання за 5 років є відносно малою (на рівні 0,118 %), її величина має тенденцію до зростання – з 0,115 % до 0,118 %. Однак, при скороченні загальної чисельності юридичних осіб, що свідчить про недостатню популярність таких форм як ТДВ. При цьому власники бізнесу надали перевагу створенню (функціонуванню) ТОВ, частка яких зросла упродовж аналізованого періоду на 10,256% (до 46,684% на 01.01.2018 р.). Відзначимо також і скорочення часток акціонерних форм господарювання та приватних підприємств в загальному обсязі організаційно-правових форм, що вказує на незначне зниження інтересу бізнесу до таких форм.

Особливості фінансів ТОВ і ТДВ полягають у:

1) формуванні статутного капіталу. Створення капіталу комерційних організацій засноване на принципах корпоративності. Учасники ТОВ і ТДВ створюють статутний капітал за рахунок внесків учасників.

2) у розподілі прибутку (виплат засновникам), який розподіляється між її учасниками на принципах корпоративності, і залишається в розпорядженні товариств і використовується на виробничо-соціальний розвиток, а також у визначенні витрат діяльності;

3) у порядку формування резервних фондів з чистого прибутку, тобто після сплати податків, однак на практиці це не поширене явище;

4) у подачі фінансової звітності, а саме: учасники ТОВ відповідають за боргами в межах своєї частки в статутному фонді, а члени ТДВ несуть солідарно субсидіарну відповідальність, в розмірі, кратному вартості внеску кожного з них;

5) у відповідальності за зобов'язаннями (для ТОВ і ТДВ це впливає з форми товариства).

На початку 2018 р. прийняттям Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» [4] внесено зміни до фінансів цих товариств:

1. Кількість учасників товариства не обмежується – ч. 1, ст.2 (було 100 осіб). Разом з тим, у ч. 1, ст.37 вказаного закону визначено, що товариство може мати одного учасника.

Потрібно сказати, що для окремих госптовариств, наприклад для акціонерних (далі - АТ), законодавство передбачає мінімальний розмір статутного капіталу (ч. 1 ст. 14 Закону про АТ). Але ТОВ та ТДВ мінімальний розмір статутного капіталу законодавчо не встановлено (на це вказує і Мін'юст у листі від 27.09.2013 р. № 903-0-3-13/8.1). Тому засновників такого товариства у цьому питанні ніщо не обмежує. Але важливо знати, що відомості про розмір статутного капіталу і частки кожного учасника в ньому обов'язково мають бути відображені у статуті або рішенні про створення ТОВ. Проте до розміру статутного капіталу окремих видів ТОВ певні обмеження законодавство все ж встановлює. Хоча стосуються вони не багатьох (табл. 2).

Таблиця 2.
Обмеження щодо розміру статутного капіталу ТОВ

Вид ТОВ	Вимоги до статутного капіталу	Норма законодавства
Торговець цінними паперами	Торговець цінними паперами може здійснювати свою діяльність, якщо оплачений грошовими коштами статутний капітал становить: - не менше 500 тис. грн.- при здійсненні дилерської діяльності; - не менше 1 млн грн. - при здійсненні брокерської діяльності; - не менше 7 млн грн. - при здійсненні андеррайтингу або діяльності з управління цінними паперами. Причому частка іншого торговця у статутному капіталі такого суб'єкта господарювання не може перевищувати 10 %	Ст. 17 Закону про цінні папери
Фондова біржа	Розмір статутного капіталу фондової біржі має становити не менше 15 млн грн. Засновниками фондової біржі повинні бути не менше 20 торговців цінними паперами, які мають ліцензію на право здійснення професійної діяльності на фондовому ринку. При цьому частка одного такого торговця не повинна перевищувати 5 % статутного капіталу фондової біржі	Ч. 2 ст. 20 та ч. 2 ст. 21 Закону про цінні папери
Туроператори	Загальний розмір частки туроператора у статутних фондах інших туроператорів України не може перевищувати 20 % їх статутних фондів	Ч. 3 ст. 17 Закону про туризм

Інформагентства	Заборонено створення і діяльність інформаційних агентств, у статутному капіталі яких сукупна частка, що належить іноземцям та іноземним юридичним особам, становить більше 35 %	Ч. 2 ст. 9 Закону про інформагентства
Оператори державних лотерей	Статутний капітал оператора державних лотерей не може бути менше розміру статутного капіталу, установленого НБУ для банків (500 млн грн.*). При цьому заборонено використовувати для формування статутного капіталу такого оператора кошти з непідтверджених джерел	Ч. 5 ст. 6 Закону про лотереї
Компанія з управління активами	Розмір статутного капіталу компанії з управління активами має бути не менше 7 млн грн. Причому частина держави у статутному капіталі такої компанії не може перевищувати 10 %	Ч. 2 і 3 ст. 63 Закону Про інститути спільного інвестування
* Згідно з ч. 1 ст. 31 Закону про банківську діяльність.		

2. Введено поняття «корпоративний договір» та «безвідклична довіреність», які можуть встановлювати порядок реалізації учасниками своїх прав та обов'язків.

Відповідно до ч. 1 ст. 7 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» договір, за яким учасники товариства зобов'язуються реалізовувати свої права та повноваження певним чином або утримуватися від їх реалізації, є безвідплатним і вчиняється в письмовій формі.

Поняття «корпоративного договору» запозичено із закордонного досвіду, щодо домовленостей між учасниками («shareholder agreements»).

Корпоративний договір може передбачати умови або порядок визначення умов, на яких учасник має право або зобов'язаний купити або продати частку у статутному капіталі [10].

З метою реалізації поняття та інституту корпоративного договору, введено поняття та законодавчо передбачається можливість наділення довіреності новим статусом «безвідкличності».

3. Введений договір про створення товариства, з умовами порядку заснування товариства, умов здійснення спільної діяльності щодо створення товариства, розміру статутного капіталу, частки у статутному капіталі кожного з учасників, строків та порядку внесення вкладів [11].

4. Деталізовано порядок збільшення та зменшення статутного капіталу. Статутом товариства може встановлюватися:

- розподіл часток між учасниками товариства;

- обов'язок учасника товариства, який має намір продати частку (частину частки) третій особі, провести спершу переговори щодо її продажу з іншими учасниками товариства та ін.

З метою запобігання зловживань з позичками власників у законодавствах європейських країн, зокрема в Німеччині, Швейцарії, Австрії, передбачено положення, відповідно до якого у разі банкрутства товариства претензії учасників-кредиторів задовольняються в тому самому порядку, що й інших власників, тобто в останню чергу [13].

5. Вклад у статутний капітал має бути внесений не пізніше 6 місяців з дня реєстрації товариства. До 2018 р. така вимога була окреслена тривалістю в 12 місяців. Визначено поняття «розмір частки» та надано можливість Статутом товариства визначити обмеження щодо зміни співвідношення часток учасників.

6. Конкретизовано порядок збільшення статутного капіталу двома способами:

- без додаткових вкладів, наприклад, за рахунок нерозподіленого прибутку товариства. При збільшенні статутного капіталу склад учасників товариства та співвідношення їхніх часток у статутному капіталі не змінюється.

- за рахунок додаткових вкладів: шляхом укладення договору про внесення додаткового вкладу, внесеним учасниками та третіми особами [6].

7. Відзначено, що при зменшенні статутного капіталу про рішення повідомляється кожен кредитор, вимоги якого до товариства не забезпечені заставою, гарантією чи порукою, про таке рішення, також Законом закріплені права кредиторів у разі зменшення статутного капіталу товариства.

8. Закріплено переважне право при продажі частки іншим учасникам, в тому числі порядок реалізації даного права, та право на звернення до суду.

9. Виплата дивідендів здійснюється за рахунок чистого прибутку товариства особам, які були учасниками на день прийняття рішення про виплату дивідендів, пропорційно до розміру їхніх часток. Дозволено виплачувати дивіденди у негрошовій формі (за рішенням учасників) та за будь-який період, кратний кварталу [9].

Тобто, чітко конкретизовано це для ТОВ і ТДВ, на які до 2018 р. «адаптувалися» з певними умовностями порядку акціонерних товариств.

10. Відповідно до ч. 1 ст. 42 Закону, на вимогу учасника чи учасників, яким сукупно належить 10% і більше статутного капіталу товариства проводиться аудиторська перевірка із залученням незалежного професійного аудитора, не пов'язаного майновими інтересами з товариством, посадовими особами товариствами чи з його учасниками.

11. Змінено строк для внесення учасниками вкладів при створенні ТОВ.

При створенні нового ТОВ обов'язки відносно формування статутного капіталу, в учасників залишились аналогічними із нормами діючих нормативно правових актів, окрім строку - 6 місяців з дати державної реєстрації, якщо інше не встановлено статутом (до 2018 р. – 1 рік).

Важливими змінами також є:

а) скасування заборони на конвертацію заборгованості у частці в статутному капіталі;

б) можливість збільшення статутного капіталу не лише за рахунок додаткових внесків учасників (як зараз), але й за рахунок нерозподіленого прибутку.

Стосовно зменшення статутного капіталу зменшено строки, протягом яких можуть звернутись кредитори, яких було повідомлено про зменшення капіталу – до 30 днів [8].

Для внесення вкладу передбачено його грошову оцінку, яка затверджується одностайним рішенням загальних зборів учасників.

12. Нова процедура виходу учасника з Товариства.

В законодавстві новим є позбавлення права на вихід з товариства учасника ТОВ, який володіє часткою у розмірі 50% або більше. Однак, коли міноритарні учасники не нададуть своєї згоди на вихід учасника з часткою 50% і більше, то останній заблокує діяльність компанії або виключить зі складу товариства тих учасників, які не надали згоди [5].

13. Змінено та більш детально врегульовано процедуру спадкування частки учасника. Частка переходить до спадкоємця або правонаступника без згоди учасників товариства. Якщо така частка становить менше ніж 50%, а спадкоємець (правонаступник) у встановлений строк не подав заяву про вступ до товариства, учасники можуть прийняти рішення про виключення учасника.

14. Відповідальність посадових осіб.

Конкретизовано випадки притягнення до відповідальності посадових осіб товариства: - посадові особи товариства, винні у порушенні порядку вчинення значних правочинів (ч. 5 ст. 44) або правочинів із заінтересованістю (ч. 4 ст. 45), солідарно відповідають за збитки, завдані товариству.

Отже, законодавством про ТОВ і ТДВ додано нові поняття і процедури, які мають впливати на розвиток вітчизняного бізнесу (скороченно термін оплати частки капіталу, механізм виходу учасників при зміні статутного фонду, конкретизовано порядок внесків у негрошовій оцінці, визначено чіткі межі відповідальності за збитки посадових осіб), незважаючи на збільшення чисельності нормативних актів, але чи буде це корисним на практиці, має показати час або чергові вимушені поправки до кодексів корпоративного права.

Висновки з дослідження та перспективи. Прийняття закону «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» та внесення змін до закону «Про господарські товариства» та Господарського кодексу відкриває нові перспективи розвитку корпоративного права в Україні, незважаючи на існуючі протиріччя та складнощі колізій з цивільним правом.

Змінена система корпоративного управління ТОВ і ТДВ вплинула і на організацію фінансів цих організаційно-правових форм завдяки впровадженню нових інструментів і визначень, таких як корпоративні договори, безвідклична довіреність з корпоративних прав, значні правочини, правочини із заінтересованістю та ін., в т.ч. і тих, які є наслідком процедур зміни і виходу учасників.

Законодавство, яким регулюється діяльність ТОВ і ТДВ, складається з положень ЦКУ, ГКУ та Закону України «Про господарські товариства», є доволі складним та заплутаним, не відповідаючи світовим вимогам корпоративного права. Вирішити існуючі проблеми був покликаний Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», однак він, скоріше за все лише ускладнить судову практику. Закон надає великі диспозитивні можливості учасникам як закріпити максимальний захист своєї відсоткової частки учасника, так і можливість майже безперешкодного «розмивання» частки учасника у випадку виникнення корпоративного конфлікту. Саме тому рекомендуємо при приведенні статуту у відповідність до вимог нового профільного закону приділити особливу увагу питанню порядку збільшення статутного капіталу.

Однак, новації законодавства наразі не систематизували організацію фінансів ТОВ і ТДВ, тому подальші дослідження не втрачуть актуальності стосовно управління капіталом таких товариств, внесення змін до нього, складання звітності, управління майном, відшкодування збитків тощо.

Література.

1. Цивільний Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р. № 1576-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>
4. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 р. № 2275-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19>
5. Алфеев Д. Закон про ТОВ та ТДВ: що приготували бізнесу? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://blog.liga.net/-user/dalfeev/article/30444>

6. Вангородська Г. новели законодавства про ТОВ та ТДВ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://news.finance.ua/ua/news/-/426360/ganna-vangorodska-novely-zakonodavstva-pro-tov-ta-tdv>
7. Гарагонич О. 10 пасток Закону про ТОВ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://blog.liga.net/user/ogaragonych/article/30270>
8. Кірічек О., Пічко Р. Закон про ТОВ та ТДВ: чи все так однозначно? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/korporativne-pravo-ma/zakon-pro-tov-ta-tdv-chi-vse-tak-odnoznachno.html>
9. Павленко Д. Набрав чинності закон про ТОВ і ТДВ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/tax-and-legal-alerts/2018/2018-06-22-limited-liability-companies.html>
10. Смітюх А.В. Корпоративне право у схемах: навчальний посібник. – Одеса: Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова, 2017. – 322 с.
11. Суткович М. Що змінює для бізнесу новий закон про ТОВ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ckp.in.ua/articles/20115>
12. Graefer H. Finanzierung. - 3., Aufl. Hamburg: S + W Steuer und Wirtschaftsverl, 1997. -S. 115.
13. Державна служба статистики України URL: www.ukrstat.gov.ua

References.

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), “The Civil Code of Ukraine”, available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (Accessed 25 October 2018).
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), “The Commercial Code of Ukraine”, available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (Accessed 25 October 2018).
3. The Verkhovna Rada of Ukraine (1991), The Law of Ukraine "On Business Associations", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12> (Accessed 27 October 2018).
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018), Law of Ukraine "On Companies with Limited and Additional Liability", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19> (Accessed 26 October 2018).
5. Alfeyev, D. (2018), “The Law on LLC and TDA: Who prepared the business?” Available at: <https://blog.liga.net/user/dalfeev/article/30444> (Accessed 22 October 2018).
6. Vangorodskaya, G. (2018), “The latest legislation on LLC and TDA”, available at: <https://news.finance.ua/ru/news/-/426360/ganna-vangorodska-novely-zakonodavstva-pro-tov-ta-tdv> (Accessed 27 October 2018).
7. Garagonich, O. (2018), “10 traps of the Law on LLC”, available at: <https://blog.liga.net/user/ogaragonych/article/30270> (Accessed 26 October 2018).
8. Kirichek, O. and Pichko, R. (2018), “The Law on LLC and TDA: is everything so unequivocal?”, Available at: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/korporativne-pravo-ma/zakon-pro-tov-ta-tdv-chi-vse-tak-odnoznachno.html>. (Accessed 29 October 2018).
9. Pavlenko, D. (2018), “The law on LLC and TDA came into force”, available at: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/tax-and-legal-alerts/2018/2018-06-22-limited-liability-companies.html> (Accessed 30 October 2018).
10. Smityuk, A.V. (2017), Koropratyvne pravo u skhemakh: navchal'nyj posibnyk [Co-operative right in the schemes: a tutorial], Odessa National University. I.I. Mechnikov, Odessa, Ukraine.
11. Sutkovich, M. (2018), “What changes for business a new law about LLC?”, available at: <https://ckp.in.ua/articles/20115> (Accessed 30 October 2018)
12. Graefer, H. (1997), Finanzierung, 3rd ed., S + W Steuer und Wirtschaftsverl, Hamburg, Germany.
13. The statistics service of Ukraine (2018), available at: www.ukrstat.gov.ua (Accessed 30 October 2018).

Стаття надійшла до редакції 12.11.2018 р.